

LIBRIS

We know
books

Stephen K. Ray

TRAVERSAREA TIBRULUI
Protestanții evanghelici descoperă
Biserica Istorică

Traducerea din limba engleză de Ioana Barcan

Galaxia Gutenberg
2026

Cuprins

Dedicație	5
Prefață	9

PARTEA I. Traversarea Tibrului. 11

Convertirea noastră	13
Rădăcinile noastre protestante moștenite	14
De ce am ales creștinismul.	15
Bazele credinței noastre evanghelice	18
Gândirea noastră începe să se schimbe	22
Fundamentele noastre evanghelice încep să se prăbușească	23
<i>Sola Scriptura</i> și interpretarea personală a Bibliei aduc dezbinare	32
Sfânta Scriptură, Tradiția și Canonul sfintei Scripturi.	37
Lupta noastră cu alte „probleme catolice”.	43
Începem să descoperim acea una, sfântă, catolică și apostolică Biserică.	47
Ar trebui să acceptăm autoritatea Bisericii?.	50
Următoarea intersecție importantă: catolici sau ortodocși?.	51
Ultimele etape din călătoria noastră	53
Prima noastră mișcare este înspre Bisericile Ortodoxe	56
Facem pasul cel mare	57
Începutul unui an nou	59
Venim acasă în cele din urmă, în 1994, în Duminica Rusaliilor	62
Observații finale	63

PARTEA a II-a. Botezul în Sfintele Scripturi și în Biserica primară. 65

Introducere: Originile Botezului	67
Botezul era un ritual păgân și religios	68
Cristos răscumpără ceea ce este păgân și îl sfințește	70
Scriptura și Biserica: o învățătură unitară.	71
Botezul versus credința	72
Ce face botezul? Cine ce crede?	72
Începând călătoria noastră în trecut.	73
Botezul în Sfintele Scripturi	74
Botezul așa cum l-au predicat Părinții Bisericii	93
Botezul în învățătura actuală a Bisericii	122
Concluzie: câteva comentarii și observații	125

PARTEA a III-a. Sfânta Euharistie în Sfintele Scripturi și în Biserica

primară	131
Introducere	133
Sfânta Euharistie în Sfintele Scripturi	135
Sfânta Euharistie așa cum au predicat-o Părinții Bisericii	151
Euharistia în învățătura actuală a Bisericii	177
John Henry Cardinal Newman despre Euharistie	180
Prezența reală: o scurtă istorie a rezistenței	181
Concluzie: câteva comentarii și observații	187
Scurtă bibliografie pentru cititorii interesați	191
Indici	195

LBRIS

We know
books

PARTEA I
Traversarea Tibrului

Convertirea noastră

Janet și cu mine, împreună cu toți cei patru copii ai noștri, ne-am convertit la Biserica Romano-Catolică, considerată a fi plinăteatea Bisericii, „una, sfântă, catolică³ și apostolică⁴”. Cum am putut face așa ceva? În această carte vom încerca să oferim o explicație succintă și argumentată pentru decizia noastră. Deși concisă și deficentă, e mai bună decât tăcerea, mai bună decât micile fragmente de discuții ce apar în conversațiile informale.

Oamenii de știință ne spun că nu există doi fulgi de nea identici – o afirmație bizară, din moment ce nu putem examina fiecare fulg de nea ce există. Dintre miliardele de stele din univers, fiecare este diferită și unică. Și convertirile sunt la fel de diferite, ajungându-se la ele pe multe drumuri și cărări, din multe motive și impulsuri. Sunt la fel de unice ca fulgii de nea, însă pot fi analizate mai îndeaproape. Cuvântul *convertire* este compus din două cuvinte din limba latină: *vertere*, care înseamnă a se întoarce, și *con*, un prefix de amplificare; prin urmare, înseamnă o întoarcere puternică sau accentuată.

Convertirea noastră a fost întoarcerea de la ceva, la altceva, diferit, dar nu atât de diferit cum ar crede unii. Pe măsură ce se desfășoară povestirea, vom explica unele dintre motivele pentru care am părăsit moștenirea noastră protestantă. Se simțea nevoia unei întoarceri puternice și, deși cu scurt timp înainte această întoarcere ar fi părut imposibilă, cercetarea și studierea Bisericii primare ne-au convins. După cum spunea și Chesterton despre credința Catolică:

S-a apropiat prea tare de adevăr și a uitat că adevărul este un magnet, cu puterea de a atrage și de a respinge. [...] Din momentul în care oamenii nu mai luptă să te îndepărteze [de Biserica Catolică], se simt atrași de ea. Din momentul în care încetează să o mai

³ Cuvântul *catolic* (*καθολικην*) își are originea în limba greacă și înseamnă „universal”, „general”. A fost folosit încă de pe vremea lui Ignațiu din Antiohia (cca. 35 d.C. - cca. 107 d.C), un contemporan al apostolului Ioan. Mai târziu, în anul 325, a fost unul dintre termenii cu caracter obligatoriu din Crezul din Niceea, recunoscut de toate Bisericile Creștine din întreaga lume, pe tot parcursul istoriei.

⁴ O scurtă analiză a scrierilor creștine timpurii arată că, secole înainte de stabilirea canonului Noului Testament, tradiția și moștenirea lăsată de apostoli au fost sursa unității și corectitudinii teologice. La asta se referea Biserica primară prin cuvântul „apostolic”. Aceasta a fost una dintre învățăturile centrale enunțată în 325 la Conciliul din Niceea drept esențială pentru credința creștină. Această expresie a fost folosită ca o declarație de credință încă din cele mai vechi timpuri și se regăsește atât în Crezul Apostolic cât și în Noul Testament.

acopere cu strigătele lor, încep să o asculte cu plăcere. Din momentul în care încearcă să fie corecți cu ea, încep să se atașeze de ea. Iar când această stare trece de un anumit prag, începe să capete măreția tragică și amenințătoare a unei povești de dragoste. [...] Când cineva intră în Biserică, descoperă că este mult mai mare pe dinăuntru decât pe dinafară.⁵

Fuserăm împotriva Bisericii Catolice într-un mod vădit. Deci convertirea noastră nu a fost un eveniment nesemnificativ. Acel „ceva” căruia ne opuneam cândva cu vehemență, Biserica Catolică, s-a dovedit a fi glorioasă, frumoasă și splendidă – ca o ființă enormă, prea măreață și prea colosală pentru a fi înțeleasă pe deplin, dar totodată suficient de modestă și personală pentru a o purta cu afecțiune în buzunar. Era plinătate. De ce acest termen, *plinătate*? Deoarece Biserica Catolică cuprinde mult mai mult decât am cunoscut vreodată în trecutul nostru protestant – plinătatea credinței, păstrată și cultivată cu grijă de-a lungul a nenumărate secole. Nu trecem de la creștini la catolici de parcă am lăsa în urmă numele de „creștini”. Dezvoltăm și trăim creștinismul într-un mod mai autentic devenind creștini catolici. Catholicismul este antic și totuși mereu tânăr; este constant și ferm și totuși mereu plin de viață și robust; este vechi, și totuși mereu nou și viu. Este suficient de simplu pentru ca un șoarece să poată intra în el, și totuși suficient de profund încât un elefant să poată înota în el.

Rădăcinile noastre protestante moștenite

Viziunea protestantă asupra vieții și a Bisericii a reprezentat căminul meu, pântecul din care m-am născut. De fapt, însăși venirea mea pe lume a fost strâns legată de versiunea americanizată a creștinismului protestant. Am crescut cu Billy Graham la televizor, cărți anti-catolice pe raft⁶ și cu școala duminicală în fiecare săptămână, fără excepție. Până la nașterea mea, mama mea suferise timp de doisprezece ani mai multe pierderi de sarcină. Sub influența lui Billy Graham (în cazul mamei mele) și a unui prieten apropiat de la serviciu (în cazul tatălui), părinții mei au trecut de la o viață marcată de frică și delăsare la o viață nouă în Cristos. Și ei au avut parte de convertiri puternice, care au lăsat o amprentă de

⁵ G. K. Chesterton, *The Catholic Church and Conversion* (1927), vol. 3 a *The Collected Works of G. K. Chesterton* (Ignatius Press, San Francisco, 1990), pp 92-94.

⁶ Îmi amintesc cum, copil fiind, mă jucam în sufragerie și am văzut pe raftul tatălui meu, la loc de cinste, cartea anti-catolică *The Two Babylons*, scrisă de Alexander Hislop.

neșters și binecuvântată asupra vieții mele. La biserica baptistă Joy Road din Detroit am fost, asemenea lui Samuel în vechime⁸, prezentat în mod ceremonios lui Dumnezeu de către părinții mei, pentru a fi slujitorul său – o consacrare pe care am prețuit-o întotdeauna și pe care am încercat mereu să o onorez cu demnitate.

Soția mea, Janet, provine dintr-o familie cu o lungă tradiție protestantă. O parte a familiei sale au ajuns ca imigranți în Plymouth Rock pe vasul Mayflower în anul 1620, în căutarea unui loc în care puteau să-și practice religia în mod liber.⁹ Pe linie paternă, rădăcinile ei pot fi urmărite până în 1611, în Moravia, unde au fost profund influențați de Reforma Protestantă. Știm din arhivele familiei că în prima generație bărbații au devenit adepți fervenți ai învățăturilor reformiste ale lui Jan Hus, pe când femeile au rămas fidele Bisericii Catolice. Alte ramuri ale familiei sale provin din Scoția presbiteriană. În familia lui Janet, multe căi duc înapoi spre Reforma Protestantă.

De ce am ales creștinismul

Mai devreme sau mai târziu, orice om pune la îndoială credința în care a fost crescut. De ce am rămas în continuare în credința creștină? Și Janet și eu, în mod independent și dinainte să ne fi cunoscut, am devenit adepți fervenți ai lui Isus Cristos în tradiția evanghelică – dar nu în urma presiunilor culturale sau din partea familiei, cum ar putea să pretindă unii. De fapt, în cazul meu a fost chiar invers. În copilărie detestam să merg la biserică pentru că preferam în timpul acesta să

⁷ Într-o scrisoare pe care le-am trimis-o recent părinților mei scriam: „Tocmai am scos de pe raft o veche *Bible Scofield Reference*, jerpelită, cu o copertă de piele crăpată și casantă. Pe pagina de titlu e scris cu cerneală neagră: «Charles Ray, 8275 Marlowe, Detroit, Mich., LU-1-5894, 1 martie 1954». Abia acum mi-am dat seama că mama era însărcinată în prima lună cu mine, micuțul Stephan Kim Ray. Probabil nici nu știați atunci că aveam să intru în viețile voastre. Dar deja îl căutați pe Dumnezeu, studiind această Biblie veche, care pe atunci era nouă, învelită în piele moale, și extrem de interesantă pentru voi. Lipiserăți înăuntru un cartonaș pe care scria: «Unde să căutăm în Biblie doctrine importante». Fiecare spațiu liber era acoperit de numeroase notițe scrise cu cerneală de diferite culori. De exemplu: «Cum să fii umplut de Duhul Sfânt» sau «Motivele pentru care cred că Biblia este cuvântul lui Dumnezeu», cu motivele enumerate de la 1 la 10.

Am fost copilul norocos și binecuvântat al unor părinți care descoperiseră marele adevăr al credinței creștine. Pe atunci eram pentru voi doar o speranță, după doisprezece ani de sarcini pierdute, iar când ați cumpărat această Biblie eram doar o inimioară mică ce bătea într-un trupușor care nu cântărea mai mult de 30 de grame. Și totuși, aveam să devin răspunsul rugăciunilor voastre și unul dintre cei mai norocoși micuți care s-au născut vreodată.”

⁸ (1Sam 1,1-28).

⁹ La originea descendenței familiei sale se află patru dintre pasagerii originali ai navei Mayflower: Alden, Rogers, Bradford și Smith.

prind broaște sau să joc baseball. Crescând, creștinismul mi se părea restrictiv și eram sigur că nu vreau să devin ca părinții mei.¹⁰ Cel mai probabil majoritatea adolescenților simt la fel în preajma vârstei de șaptesprezece ani, când detașarea de autoritatea părinților coexistă cu dorința de a se conforma grupurilor de colegi și prieteni. O alegere de a deveni creștin ar fi fost în contrast cu *ambele* aceste impulsuri adolescente. În primul rând, aș fi devenit ceea ce erau părinții mei, iar în al doilea rând, aș fi mers împotriva curentului unei libertăți a tineretului specifică aceluși timp – sfârșitului anilor '60 și începutul anilor '70.¹¹

Cunoașterea și adevărul au o atracție deosebită pentru unii oameni. Dintotdeauna am simțit o dorință puternică de a ști adevărul și de a face ceea ce este corect. Poate că din acest motiv am rămas până în ziua de astăzi un bibliofil incurabil. Vreau să provoc realitatea, să pun întrebări și să găsesc răspunsuri; vreau să știu și să înțeleg.¹² Decizia mea de a fi creștin nu a avut nicio legătură cu emoțiile iraționale, cu o credință oarbă, cu insecuritatea sau cu presiunile sociale. Nu-mi amintesc să-mi fi trecut prin gânduri vreuna dintre acestea. Adevărul era cel care mă preocupa. Pe măsură ce înaintăm în vârstă, gândurile noastre devin din ce în ce mai profunde. Conceptele filozofice și religioase au început să îmi capteze atenția în anii mei de adolescență târzie și au continuat după ce împlinisem douăzeci de ani. L-am ales pe Cristos și apoi am cimentat această alegere dintr-o dorință de a înțelege universul, frumusețea, măreția și ordinea sa matematică, precum și rasa umană, caracterizată paradoxal atât prin demnitate cât și prin cruzime.

Materialismul modern¹³, în multiplele sale forme, oferă niște răspunsuri inacceptabile și contravine tuturor dorințelor de împlinire și de sens pe care

¹⁰ Când The Beatles au lansat albumul *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* pe 2 iunie 1967, l-am cumpărat și mi-a plăcut foarte mult, dar am fost imediat avertizat că era de la diavol și că **nu aveam voie să îl ascult**. Prea des creștinismul era prezentat ca o listă irațională și pudică de „așa da” și „așa nu”-uri, ceva greu de acceptat pentru un adolescent în plină dezvoltare.

¹¹ Am absolvit liceul Plymouth în 1973, un an marcat de tulburări și schimbări sociale. În ultima săptămână de școală, a avut loc o revoltă în școala noastră; doi prieteni buni de-ai mei erau traficanți de droguri – vindeau LSD, de care nu m-am atins niciodată. Unul dintre acești prieteni a fost închis anul următor.

¹² Îmi amintesc cum, în adolescență, într-o zi stăteam întins pe iarbă cu tatăl meu și ne uitam la nori. L-am întrebat atunci pe tata dacă există o realitate „reală” sau dacă toate acestea sunt doar un vis, o invenție a imaginației noastre.

¹³ Secularismul și materialismul zilelor noastre nu sunt niște evoluții logice bazate pe descoperiri moderne sau pe necesități filozofice. Negarea lui Dumnezeu și a adevărului absolut a fost o alegere. A fost negarea unei puteri superioare și acceptarea omului ca fiind centrul tuturor lucrurilor. Cu toate acestea, majoritatea oamenilor moderni nu au ales această viziune în urma unui proces rațional, ci pur și simplu s-au molipsit de la societatea din jur, la fel cum te molipsești de vărsat de vânt. Înțelepciunea ne cere să ne alegem cu atenție viziunea asupra lumii și nu să o absorbim inconștient prin toți porii noștri de la societatea care ne înconjoară.

omenirea le-a simțit dintotdeauna. În dureroasele lor zbuciumuri existențiale, Sartre și Camus au căutat orbește, cu disperare, un sens suprem pentru viață și existență.¹⁴ Noi, generația noastră, suntem urmașii lor. Muzica reprezentativă pentru anii tinereții mele râvnea după răspunsuri la aceste „întrebări mari”¹⁵ dar, în cele din urmă, prin anii ‘80, s-a dat bătută, acceptând lipsa totală de sens a existenței. Societatea noastră joacă acum același joc, purtându-se de parcă existența are un scop doar dacă nu crezi că are; însă cultura noastră continuă cu încăpățănare și curaj, sfidând această deplină lipsă de sens.¹⁶

¹⁴ Pictorii impresionisti, postimpresionisti, expresionisti și cubisti, precum și majoritatea artiștilor moderni, au exprimat o filosofie similară în picturile lor. Paul Gauguin căuta libertatea și sensul, precum și pe „nobilul sălbatic”, navigând spre Tahiti în 1891. Deziluzionat, gândindu-se cu disperare că nu va descoperi vreodată adevărul, a avut o tentativă de suicid după ce a pictat, în 1897, tabloul Tahitian „De unde venim? Cine suntem? Încotro ne îndreptăm?” A spus că tabloul lui era echivalentul Evangheliilor din Biblie; evanghelia sa însă era una de o disperare extremă. Spunea despre un element din tablou: „stupida pasăre albă reprezintă inutilitatea limbajului”. Concluzia la care a ajuns e că problema existenței se află dincolo de rațiune, dincolo de cuvinte. A murit singur, pierdut în filosofia sa existențială. Vedeți și: Marla Prather și Charles F. Stuckey (ed.), *Gauguin: A Retrospective*, Hugh Lauter Levin, New York, 1987.

¹⁵ Renumita trupă rock Kansas era reprezentativă pentru această căutare și disperare supremă. Cântecul lor omniprezent și obsedant „*Dust in the wind*” exprimă ideea că viața nu are în cele din urmă niciun sens, că ne aflăm într-o călătorie spre nicăieri, pe o planetă rotitoare ce se învâрте iar și iar. Ne amintește că timpul este trecător, că suntem doar „o picătură de apă într-o mare nescărsită” și că tot ceea ce suntem, tot ceea ce facem este doar „praf în vânt... totul e praf în vânt” (producător: Jeff Glixman, CBS, 1977).

¹⁶ Francis Bacon, unul dintre pictorii britanici de vază ai secolului XX, încearcă o evaluare onestă a situației: „Omul descoperă în ziua de astăzi că este un accident, o ființă total inutilă, că trebuie să joace acest joc lipsit de sens. Cred că până și Velázquez, până și Rembrandt, atunci când pictau erau totuși, indiferent de atitudinea lor față de viață, condiționați într-o oarecare măsură de anumite posibilități religioase, pe care am putea spune că omul de astăzi și le-a invalidat. În zilele noastre, omul nu mai poate decât să încerce să se amăgească o vreme prelungindu-și viața – cumpărând un fel de nemurire prin intermediul medicilor. Vezi tu, pictura a devenit – toată arta de fapt a devenit – un joc prin care omul își distrage atenția. Și ai putea spune că a fost așa dintotdeauna, însă acum a devenit un joc în întregime. Iar ceea ce e fascinant este că totul va deveni mult mai dificil pentru artist, care va trebui să aprofundeze realmente jocul pentru a fi considerat cât de cât valoros, pentru a face viața puțin mai interesantă.” (H. R. Rookmaaker, *Modern Art and the Death of a Culture*, InterVarsity Press, Londra, 1975, p. 174).

Bacon a început să se gândească la moarte de la vârsta de șaptesprezece ani și spunea: „Îmi amintesc că am văzut niște excremente de câțel de pe stradă și m-am gândit deodată că asta este, așa e viața. [...] există pentru o secundă și apoi este eliminată ca niște muște de pe perete.” Întrebat care este viziunea sa despre viață, Bacon a răspuns: „Cred că viața este lipsită de sens; însă îi dăm noi un sens, pe parcursul existenței noastre. Creăm anumite atitudini care îi oferă un sens atâta timp cât existăm noi înșine, însă [viețile noastre] în sine nu au niciun sens.” (David Sylvester, *Interviews with Francis Bacon 1962–1979*, Thames and Hudson, Londra, 1980, p. 133). Bacon a înțeles că pentru a avea un scop trebuie să avem un Dumnezeu și, în consecință, dacă nu avem niciun Dumnezeu, nu avem nici scop. Cu alte cuvinte, un punct finit nu are niciun sens fără un punct infinit de referință.

Doctrinile de bază ale creștinismului istoric (spre deosebire de cele ale secularismului, umanismului, panteismului,¹⁷ ateismului, marxismului, existențialismului¹⁸, curentului New Age și altele) răspund realităților care m-au confruntat atunci când am privit universul, care exista în mod obiectiv în jurul meu, și umanitatea și personalitatea din mine și din cei din jurul meu. Realitatea cere o explicație. Adevărurile credinței creștine au completat piesele care lipseau din puzzle. Un detectiv trebuie să găsească răspunsurile care se potrivesc cel mai bine întrebărilor, iar cu acestea rezolvă cazul. Soluția trebuie să fie consistentă în întregime, să umple fiecare colțișor cu lumină și nu să creeze și mai multă confuzie. Creștinismul este singura filozofie care face asta. Eu și Janet suntem deosebit de norocoși să facem parte din această moștenire glorioasă, splendidă, pe care o împărtășim cu alții pe parcursul istoriei, o moștenire care s-a păstrat demnă și strălucitoare timp de douăzeci de secole.¹⁹ E un răspuns inteligent, un răspuns satisfăcător din punct de vedere filozofic, cuprinzător, coerent și bogat. Răspunde dorințelor existențiale ale lui Gauguin. Se adresează *întregului* spectru al existenței și este însoțit de o bucurie interioară pe care o pot înțelege doar cei care au simțit-o. Fostul ateu C.S. Lewis a scris o carte intitulată „Surprins de bucurie” în care povestește felul în care a descoperit creștinismul adevărat.

Bazele credinței noastre evanghelice

Credința noastră era o ramură fertilă a protestantismului numită evanghelism, care a fost puternic influențat de fundamentalism.²⁰ Evanghelismul îi atrage pe

¹⁷ Cuvântul *panteism* vine din limba greacă: *pan* înseamnă „totul”, *theos* înseamnă „Dumnezeu”, iar sufixul *-ism* „credință în ceva anume”. Deci, avem *credința că totul este Dumnezeu*. Este o soluție ce ar putea funcționa dacă am renunța la identitatea, dorințele și personalitatea individuală pentru a ne lăsa absorbiți în nimicnicia lucrurilor create. Este în cele din urmă o viziune asupra vieții ce neagă personalitatea și dorința și pretinde că nu există categorii în viață (bine și rău, corect și greșit, durere și plăcere etc.). Adepții acestor idei încearcă să ocolească impersonalitatea universului folosind cuvinte care implică o personalitate, cum ar fi *theos*, care sugerează „ideea” sau „sentimentul” unui Dumnezeu personal. New Age este o versiune modernă, capricioasă, americanizată a panteismului.

¹⁸ O filozofie ce recunoaște condiția dificilă a individului, absurditatea fundamentală a universului și lipsa de sens a vieții dar în care, printr-un act de voință, omul încearcă să se valideze pe sine și să ofere un sens temporar existenței – fie el și unul trecător și iluzoriu.

¹⁹ De fapt depășește patruzeci de secole, având în vedere cum creștinismul (două milenii) este continuarea și împlinirea iudaismului, care a existat cu două mii de ani înainte de întruparea lui Cristos.

²⁰ Mișcarea fundamentalistă a luat naștere la trecerea dintre secole; și-a luat numele de la o lucrare de douăsprezece volume intitulată *The Fundamentals* (Grand Rapids, Kregels, Mich.,

unii dintre cei mai inteligenți și înflăcărați adepți ai credinței creștine. Pune accentul pe o interpretare literală a Bibliei, pe nașterea lui Isus dintr-o Fecioară și pe învierea trupului. Unul dintre elementele care îi unește pe adepții săi este modul în care evangheliismul rezistă Bisericii Romano-Catolice și o condamnă în același timp.²¹ Susține suficiența exclusivă a Bibliei, răpirea iminentă, siguranța eternă, ispășirea prin sânge, unitatea invizibilă a Bisericii, apartenența strictă la o confesiune, și așa mai departe. Și noi împărțăseam aceste idei și le apărăm cu înflăcărare.

Evangheliismul a luat naștere în urma Reformei Protestante din secolul al XVI-lea. Martin Luther (1483-1546) a dezvoltat două doctrine *sola* care propuneau o nouă perspectivă. Acestea au fost rezultatul scrupulozității lui și a modului în care s-a opus Bisericii Catolice, de unde și numele de *protestant* (*protest*-ant, cineva care protestează). Prima dintre aceste noi idei a fost *sola Scriptura*. Aceasta afirmă faptul că Sfânta Scriptură, și numai ea, e suficiență pentru a deprinde toată cunoașterea pe care Dumnezeu a dorit să o ofere creștinilor pentru mântuire, Biserică și viață creștină.²² Conform acestei idei, Biblia se interpretează pe sine însăși, oricine poate să ajungă la o cunoaștere deplină a cuvântului lui Dumnezeu cu ajutorul Duhului Sfânt – cu alte cuvinte, printr-o interpretare individuală și un discernământ personal. Neagă puterea oricărei autorități ecleziastice asupra conștiinței umane. *Sola Scriptura* a fost o reacție de reduționism asupra viziunii catolice despre Scriptură și Sfânta Tradiție.

A doua idee nouă a lui Luther a fost *sola fide*, care înseamnă că mântuirea se obține numai prin credință.²³ Cu alte cuvinte, Cristos a împlinit deja mântuirea,

1990), editată de R. A. Torrey. Aceasta a apărut ca reacție împotriva teoriei evoluționiste și a „Moderniștilor” împreună cu critica lor liberală din anii '90. Cei care au contribuit la această mișcare, un grup de influenți teologi protestanți, au devenit cunoscuți sub numele de fundamentalisti.

²¹ Mărturia de credință de la Westminster susține că papa este „acel anticrist, un om al păcatului și fiu al pierzării” (Philip Schaff, *The Creeds of Christendom*, 1931; Grand Rapids, Baker Book House, Mich., 1983, 3:659). Există zeci de cărți disponibile astăzi care promovează această idee.

²² Purtătorul de cuvânt protestant Robert McAfee Brown afirmă în cartea sa, *The Spirit of Protestantism* (Oxford Univ. Press, New York, 1965), următoarele în legătură cu premisa ce stă la baza protestantismului: „Reformatorii strigau «*sola Scriptura*» – doar Scriptura ca unică sursă și criteriu al credinței – iar protestanții au preluat acest strigăt de atunci încolo, cu diferite grade de consistență și entuziasm. Toate [...] subiectele [...] trebuie mai devreme sau mai târziu să se supună întrebării «ce spune Biblia despre asta?»” (67).

Această problemă este clar demonstrată de către Jeffrey Russell în cartea sa, *Dissent and order in the Middle Ages* (Maxwell MacMillan Intl., New York, 1992): „Și radicaliștii erau divizați – de incoerența propriei lor învățături ce proclama lectura individuală a Scripturii ca fiind cea mai înaltă autoritate, dar în același timp își impuneau propriile opinii ca fiind cele corecte” (96).

²³ Când a tradus Scrisoare sfântului apostol Paul către Romani în limba germană, Martin Luther

iar Judecătorul universului declară în mod solemn că cei care pur și simplu cred și „îl acceptă pe Cristos ca Domnul și Salvatorul lor” vor fi salvați pentru eternitate. Toate păcatele, trecute, prezente sau viitoare, sunt șterse, iar omul are o siguranță veșnică, indiferent cum își trăiește viața, cu singura condiție de „a crede”. Odată atinsă această credință, nimic nu mai poate anula acest act unic ce va culmina în cer.²⁴ Credința *singură*, fără a fi influențată de alegerile care urmează – imoralitate, păcat, neîncredere, apostazie sau un stil de viață desfrânat – îi asigură unui evanghelic viața și fericirea eternă.²⁵ Această idee se

a adăugat cuvântul „numai” lângă „credință”, de exemplu, în (*Rom* 3,28; 5,1), într-un loc în care limba greacă originală nu îl menționa. Textul central era (*Rom* 3,28). Incluziunea cuvântului „numai” a schimbat în mod radical sensul textului și ideea sfântului Paul. Calvin spunea că întreaga Reformă va sta în picioare sau va cădea în funcție de acest verset și de noua interpretare elaborată. Aceasta a devenit parte a tradiției protestante, un exemplu pentru cum ea adaugă la cuvântul lui Dumnezeu „tradiții protestante” ce intră în conflict cu alte adevăruri pe care le învață Biblia și pe care Biserica le-a considerat sfinte timp de cincisprezece secole. Conceptul *numai credința* este unul nou, ce nu a existat înainte de timpul lui Wycliffe și Luther. În mod interesant, singurul loc în care expresia „numai credința” este folosită în Noul Testament e în (*Iac* 2,24): „Deci vedeți că omul este justificat prin fapte și nu numai prin credință”.

²⁴ Dacă e să privim adevărul în față, se poate demonstra că s-a făcut din Biserica Catolică un fel de „Bau-bau”. Dintotdeauna ea a învățat că doar credința și harul sunt mijloacele necesare pentru a ajunge la viața veșnică. Catehismul Bisericii Catolice (ARCB, București, 1993, citat în continuare CBC), spune: „Credința în Isus Cristos și în Acela care l-a trimis pentru mântuirea noastră este necesară pentru a dobândi această mântuire. «Pentru că 'fără credință [...] nu-i putem fi plăcuți lui Dumnezeu' (*Evr* 11, 6) și nu putem ajunge să împărtășim condiția de fii ai lui, nimeni niciodată nu poate fi îndreptățit fără ea și nimeni, dacă nu va fi 'șturuit în ea până la sfârșit' (*Mt* 10,22; 24,13), nu va dobândi viața veșnică»” (CBC 161). Învățătura Bisericii Catolice este în totalitate consistentă cu Biblia. Având în vedere că am susținut ambele poziții la momente diferite din viața mea, pot spune că găsesc credința catolică mult mai în concordanță cu Biblia, cu istoria, mult mai consecventă și mai satisfăcătoare. În plus, este învățătura care a fost proclamată cu fidelitate încă din primele secole.

²⁵ Aș dori să pun sub semnul întrebării modul în care (*1In* 5,13) este folosit ca text de referință pentru doctrina „siguranței veșnice”. Adesea este folosit de oameni pentru a demonstra că pot „ști” sigur că vor primi viața veșnică. Catolicii sunt deseori întrebați: „Știi sigur că vei ajunge în rai? Ești sigur de viața veșnică?” Iar catolicul de obicei se bălbaie și pare nesigur când i se citește marele text de referință. Aș dori să subliniez două aspecte. În primul rând, acest verset al treisprezecelea începe cu concluzia scrisorii sfântului Ioan, iar intenția scrisorii a fost în principal de a apăra credința adevărată în fața ereziilor gnostice, care afirmau că era nevoie de un anumit tip de cunoaștere (referindu-se la o cunoaștere pe care creștinii nu o aveau) pentru a obține viața veșnică. Ioan combate gnosticii și încurajează pe creștini prin faptul că ei *dețin* acea cunoaștere, pe care el, Ioan, a văzut-o, a ascultat-o și a atins-o (*1In* 1,1-3), iar această adevărată cunoaștere prin Isus Cristos este singura cale incontestabilă spre viața veșnică. *Scrisoarea nu a fost concepută ca text de referință în disputa dintre cei care susțin siguranța veșnică și cei care o neagă*. Cuvintele sfântului Ioan aveau un scop mai înalt, care avea puțin de-a face cu problema siguranței veșnice, sau a cunoașterii absolute, sau a încrederii în viața veșnică. Argumentele sale vizau neînțelegerea